

Openbaar vervoer in Noorwegen

Noorwegen is de bestemming van de volgende meerdaagse reis van TreinTramBus. Dit langgerekte land is met een oppervlakte van 385.207 km² meer dan tien keer zo groot als België, maar telt slechts vijf miljoen inwoners, goed voor een bevolkingsdichtheid van 13 personen/km². De agglomeraties van Oslo, Bergen en Trondheim tellen respectievelijk ongeveer een miljoen, 300.000 en 200.000 inwoners. De rest van het land is naar onze maatstaven dus zeer dun bevolkt. Dat merk je ook aan het openbaar vervoernet, dat buiten de grote steden grote gaten vertoont.

Eén land, vier treinmaatschappijen

Noorwegen telt verschillende spoorwegmaatschappijen: Vy, Flytoget, Go-Ahead Nordic en SJ Nord, waarvan Vy de belangrijkste is. Het Noorse spoornet is grotendeels enkelsporig, waardoor een mooi gecadanceerde dienstregeling niet haalbaar is en wat ook wel eens voor vertraging zorgt.

Vy exploiteert het voorstadsnet rond Oslo en de Bergensbanen, een van de mooiste spoorlijnen van Europa. Vanuit Oslo reis je door het binnenland en over een plateau op meer dan 1200 m hoogte naar Bergen. De lijn is 493 km lang en telt talrijke bruggen en tunnels, waardoor de rit van bijna zeven uur nooit verveelt. In Myrdal kun je overstappen op de Flamsbana, een van de bekendste toeristische lijnen van Noorwegen, die op een afstand van 20 km een 865 meter naar beneden rijdt en eindigt bij de Sognefjord. Van hieruit kun je

met de trein terug naar Myrdal of met de boot en de bus naar het station van Voss op de Bergensbanen.

De Noorse treinen zijn doorgaans zeer comfortabel en op langeafstandstreinen kan je in de bar terecht voor eten en drinken. Als je je eten en drinken meeneemt naar je zitplaats betaal je iets minder dan wanneer je in de barwagen blijft zitten. Op langeafstandstreinen moet je doorgaans reserveren. Dat is ook nodig, want op de lijnen van Oslo naar Trondheim of Stavanger bestaan sommige treinen uit slechts vier rijtuigen.

De Sørlandsbanen van Oslo naar Kristiansand en Stavanger wordt in concessie geëxploiteerd door Go Ahead. Door de kronkelige route ondervindt de relatief trage trein – een reistijd van ongeveer acht uur voor een afstand van 440 km – zware concurrentie van bus- en vliegtuigverbindingen. Een nieuwe lijn bouwen doorheen dichter bevolkte gebieden is zelfs voor het rijke Noorwegen geen evidentie.

Drie generaties trams

In **Oslo**, dat ook over voorstadstreinen en een metro beschikt, is de tram ook voor toeristische verplaatsingen vaak een handige optie, met bijvoorbeeld een halte bij de ingang van het Vigelandpark. Dankzij het beleid om de stad grotendeels autoluw te maken, is de doorstroming doorgaans prima, maar de relatief compacte trams zitten overdag soms wel behoorlijk vol. Vanuit toeristisch perspectief is tram 12 het interessantst. Lijn 13 is dan weer bijzonder omdat ze een stukje spoor deelt met de metro.

Het station Oslo Sentral, links het nieuwe gedeelte, rechts het oude

Foto Stefan Styren

Bybanen (tram) in Bergen

Foto Stefan Stynen

Het net telt zes lijnen, die allemaal bij het hoofdstation komen. Er rijden drie generaties trams. De oude Duetragtrams uit de jaren 1980 beschikken niet over een lage vloer maar bieden een prima rijcomfort. De volgende generatie zijn een reeks lagevloertrams van AnsaldoBreda, bij ons berucht als constructeur van de Fyra. Vanwege hun matige betrouwbaarheid worden ze na amper twintig jaar al vervangen door nieuwe 2,60 m brede trams van het Spaanse CAF, een neef van onze nieuwe Zeelijn. Met hun bredere wagenbak bieden deze stadstrams opvallend meer volwaardige zitjes dan onze kusttram. Noch aan de haltes, noch in de trams zijn er automaten. Tickets moet je vooraf kopen in lokale winkeltjes, die gelukkig ruime openingstijden hebben.

Het huidige tramnet van **Bergen** is volledig nieuw en bestaat voorlopig slechts uit twee lijnen. De lijn naar de luchthaven is 20 km lang en telt 27 haltes. De zevendelige Stadlertrams van 42 m en 2,65 m breed bieden tegelijk een grote capaciteit en veel comfort. De tram rijdt door heel wat tunnels maar op de eindhalte bij de luchthaven na, liggen alle haltes bovengronds. De halte Sletten roept misschien bepaalde verwachtingen op, maar blijkt gewoon voor de deur van een shoppingcentrum te liggen. Deze herfst opende in Bergen een tweede tramlijn.

Tot slot vermelden we hier ook nog even de noordelijkste tramlijn ter wereld in **Trondheim**. De stad telt slechts één tramlijn van

8,8 km, een restant van een netwerk dat ooit uitgebreider was. Op weekdays rijden de trams om het kwartier, in het weekend om het half uur. Zowel de voertuigen als de sporen zijn relatief oud en de toekomst van de lijn, die wat aan onze voormalige buurtspoorwegen doet denken, is onzeker. Bij het eindpunt kan je een wandeling rond een meertje maken.

Zowel Oslo, Bergen als Trondheim beschikt over een transportmuseum met een interessante collectie en waar je door enthousiaste vrijwilligers wordt verwelkomd.

Metro tot in de heuvels, boot naar het noorden

De metro van **Oslo** bestaat uit een ondergronds tunneltraject onder het centrum van de stad waarmee een aantal bovengrondse voorstadslijnen aan elkaar werden gekoppeld. De meeste lijnen rijden om het kwartier. In het centrum moet je daardoor nooit langer dan een paar minuten op een metro wachten. Buiten het centrum rijdt de metro meestal bovengronds, met soms mooie vergezichten over de Oslofjord. Met lijn 1 naar Frognerseteren klim je in de heuvels tot 469 m hoogte. In de buurt van de halte Holmenkollen kan je een Olympische springschans bezoeken, gebouwd voor de winterspelen van 1952.

Noorwegen telt onnoemelijk veel eilandjes en beschikt over een zeer lange kustlijn. Bovendien liggen alle grote steden in de buurt van de kust. Er zijn dan ook heel wat

mogelijkheden om over het water te reizen. Met de postboot van de Hurtigrute vaar je op vijf dagen en nachten helemaal van Bergen tot Kirkenes bij de Russische grens. De comfortabele ferryboten varen het hele jaar door en zijn tegenwoordig vooral populair bij toeristen, maar vervullen ook nog steeds een functie als verbinding tussen talrijke steden en dorpen langs de kust, die soms midden in de nacht worden bediend.

Informatie en tickets

Hierboven hebben we al namen van verschillende vervoersmaatschappijen laten vallen. Gelukkig is er een gemeenschappelijke bron van informatie: Entur. Deze overkoepelende maatschappij centraliseert de dienstregelingsgegevens van alle maatschappijen, onderhoudt de website entur.no en een app en baat ook de laatste vijf stationsloketten uit: Oslo, de luchthaven van Oslo, Stavanger, Bergen en Trondheim. Via de website en app kun je ook aan tickets geraken.

Zonder vliegtuig naar Noorwegen?

Als je helemaal met de trein naar Noorwegen wil, moet je via Hamburg, Malmö en Göteborg reizen. Zelfs met een stuk nachttrein tussen Hamburg en Zweden ben je dan minstens 24 uur onderweg. Opties met een nachtboot Kiel-Göteborg of Eemshaven-Kristiansand kosten evenveel tijd, maar zijn wellicht relaxter. De ferry vanuit Nederland naar Kristiansand vaart sinds vorige lente driemaal per week en sluit mooi aan op de trein uit Groningen.

Stefan Stynen

In de paasvakantie van 2023 organiseert **TreinTramBus** een reis naar Noorwegen. Wie zich eerder opgaf voor de Scandinaviëreis krijgt automatisch meer informatie toegestuurd. Nieuwe belangstellenden kunnen een berichtje sturen naar info@treintram-bus.be.